

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลาง ตลอดจนทัศนคติและปัญหาของผู้ใช้ที่มีต่อการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐ ในด้านสถานที่จัดเก็บ รูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ และวิธีการจัดเก็บวารสาร ในบทนี้จะเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งจะกล่าวถึงประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาสภาพการจัดเก็บวารสาร และทัศนคติของผู้ใช้ต่อการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร 10 แห่ง ดังนี้

1. หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
3. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
5. หอสมุดสาขาวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
7. สำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
8. สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
9. กองห้องสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
10. สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ

1. บรรณารักษ์หัวหน้างานวารสาร หรือบรรณารักษ์ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานวารสารของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน
2. ผู้ใช้บริการวารสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 10 แห่ง ดังกล่าวจำนวน 420 คน

ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 10 แห่ง ได้กำหนดจากสถิติจำนวนผู้ทำบัตรสมาชิกของหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. 2536 ซึ่งมีจำนวนผู้ทำบัตรสมาชิก ในห้องสมุดทั้ง 10 แห่ง รวมทั้งสิ้น 60,105 คน โดยใช้ตาราง Table for Determining Sample Size from a Given Population (Krejcie and Morgan, 1970) เป็นเกณฑ์ ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่จำนวนประชากรของมหาวิทยาลัยใดกลุ่มตัวอย่างตามตารางแล้ว ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ต่ำกว่า 30 คน จะกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยนั้นเป็นจำนวน 30 คน ซึ่งทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 420 คน ดังปรากฏรายละเอียด ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้จำแนกตามห้องสมุด

ลำดับที่	หอสมุดกลาง	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.	หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	12,936	77
2.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน	5,809	34
3.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	10,737	64
4.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง	8,708	52
5.	หอสมุดสาขาวังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย ศิลปากร	7,252	43
6.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	3,120	30
7.	สำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี	2,540	30
8.	สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	3,650	30
9.	กองห้องสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง	2,693	30
10.	สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	2,750	30
	รวม	60,105	420

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ก) และแบบสอบถาม (ภาคผนวก ข) ซึ่งจะใช้สำรวจข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ ผู้รับผิดชอบการจัดเก็บวารสาร ซึ่งมี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่จัดเก็บวารสาร

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บวารสาร ได้แก่ การจัดชั้นบริการวารสาร การจัดเรียงวารสารชั้นบริการ รวมทั้งวัสดุและครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บวารสาร

2. แบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลที่ทัศนคติของผู้ใช้ต่อการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพปัจจุบันและรูปแบบของวารสารที่เคยใช้

ตอนที่ 2 ทัศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกเป็นทัศนคติในด้านรูปแบบของวารสารที่จัดเก็บ สถานที่จัดเก็บวารสาร และวิธีการจัดเก็บวารสาร ลักษณะของคำถามเป็นการวัดระดับความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้ตอบ โดยกำหนดช่วงความถี่ของระดับทัศนคติเป็น 5 ระดับคือ

ระดับค่าคะแนน 5 หมายความว่า ผู้ตอบมีระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างมาก

ระดับค่าคะแนน 4 หมายความว่า ผู้ตอบมีระดับทัศนคติเห็นด้วย

ระดับค่าคะแนน 3 หมายความว่า ผู้ตอบมีระดับทัศนคติไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ

ระดับค่าคะแนน 2 หมายความว่า ผู้ตอบมีระดับทัศนคติไม่เห็นด้วย

ระดับค่าคะแนน 1 หมายความว่า ผู้ตอบมีระดับทัศนคติไม่เห็นด้วยอย่างมาก

ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการจัดเก็บวารสาร โดยแยกคำถามเป็น 2 ส่วน คือ ปัญหาต่อการจัดเก็บวารสารและข้อเสนอแนะต่อการจัดเก็บวารสาร

ในส่วนปัญหาต่อการจัดเก็บวารสารได้กำหนดช่วงความถี่ของระดับปัญหาเป็น 5 ระดับคือ

ระดับค่าคะแนน 5 หมายความว่า ผู้ตอบมีปัญหาดตรงกับข้อความนั้น ๆ

มากที่สุด

ระดับค่าคะแนน 4 หมายความว่า ผู้ตอบมีปัญหาดตรงกับข้อความนั้น ๆ มาก

ระดับค่าคะแนน 3 หมายความว่า ผู้ตอบมีปัญหาดตรงกับข้อความนั้น ๆ
ปานกลาง

ระดับค่าคะแนน 2 หมายความว่า ผู้ตอบมีปัญหาดตรงกับข้อความนั้น ๆ น้อย

ระดับค่าคะแนน 1 หมายความว่า ผู้ตอบมีปัญหาดตรงกับข้อความนั้น ๆ
น้อยที่สุด

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบเก็บข้อมูลในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ โดยมีวิธีการทดสอบดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ทดสอบโดยการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บวารสาร แห่งละ 1 คน รวมจำนวน 3 คน

2. แบบสอบถาม ทดสอบโดยการเข้าแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ให้แก่ผู้ใช้บริการ วารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 3 แห่ง ๆ ละ 10 คน รวมจำนวน 30 คน โดยกระจายไปตามช่วงเวลา ช่วงละ 2 ชั่วโมงต่อวันโดยจะเริ่มแจกตั้งแต่หอสมุดกลางเปิดทำการ จนครบ 2 ชั่วโมง และในวันถัดไปจะแจกในช่วง 2 ชั่วโมงถัดไป จนได้ครบตามจำนวนในแต่ละแห่ง จากการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า เครื่องมือทั้งสองชุดที่สร้างขึ้นมีข้อบกพร่อง บางส่วน ซึ่งได้ปรับแก้ไขดังนี้

แบบสัมภาษณ์

ปรับแก้คำว่า "วารสารฉบับย้อนหลังเล่มปลีกของปีปัจจุบัน" ซึ่งปรากฏในแบบสัมภาษณ์ เป็น "วารสารฉบับย้อนหลังของปีปัจจุบัน" เพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจชัดเจนขึ้น

หน้า 2 ปรับการพิมพ์โดยเติมจุดไข่ปลาลงในตารางคำถาม เพื่อช่วยให้เกิดความสะดวก ในการตอบและการรวบรวมข้อมูล

หน้า 4 ข้อ 3.2 ปรับแก้คำว่า "อื่น ๆ โปรดระบุ" ภายใต้วีธีวารสารในรูปแบบวัสดุ ย่อส่วน เป็น "ไมโครแฟ้มเก็บวารสารฉบับย้อนหลัง" เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้ตอบ

หน้า 7 ข้อ 4.3.1 วัสดุและครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์ แก้คำว่า "ปกวารสาร" เป็น "ปกพลาสติก"

แบบสอบถาม

หน้า 1-2 ปรับการพิมพ์ โดยนำข้อความทั้งหมดในส่วนคำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม ในหน้า 2 มาจัดพิมพ์ในหน้า 1 เพื่อให้ข้อความต่อเนื่องกันและเกิดความชัดเจนต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

หน้า 3 ตอนที่ 1 ปรับการพิมพ์ โดยแก้จากจุดไขว้ลาหน้าข้อความที่ต้องการให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย เป็น การใส่วงเล็บแทน เพื่อให้เกิดความสะดวกและชัดเจนยิ่งขึ้น

หน้า 3 ตอนที่ 2 ปรับการพิมพ์ โดยนำข้อความในส่วนคำแนะนำในการตอบแบบสอบถามทั้งหมดไปจัดพิมพ์ในหน้า 4 เพื่อให้ข้อความต่อเนื่องกันและสะดวกต่อผู้ตอบแบบสอบถามในการอ่าน หลังจากปรับแก้เครื่องมือที่ใช้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร และกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แยกการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสัมภาษณ์ถึงบรรณารักษ์หัวหน้างานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 10 แห่ง เพื่อให้บรรณารักษ์เตรียมข้อมูลเพื่อการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นโทรศัพท์นัดหมายวันสัมภาษณ์จริง โดยเข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามวัน เวลาที่นัดหมาย ระหว่างวันที่ 18-30 เมษายน พ.ศ. 2538
2. แบบสอบถาม ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับผู้ใช้บริการวารสารในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 10 แห่ง รวม 420 คน ทั้งด้วยตนเองและขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่งานวารสารของแต่ละแห่งช่วยแจก โดยแจกแบบสอบถามเป็นช่วงเวลา ช่วงละ 2 ชั่วโมงต่อวัน โดยในวันแรกของการแจกจะเริ่มแจกตั้งแต่หอสมุดกลางเริ่มเปิดทำการจนครบ 2 ชั่วโมง และในวันถัดไปจะแจกแบบสอบถามเป็น 2 ชั่วโมงถัดไป ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดประมาณ 1 เดือนโดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1-31 สิงหาคม พ.ศ. 2538 ปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดจำนวน 414 ฉบับ และเมื่อนำมาตรวจสอบพบว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และสามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 375 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.29 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่แจก

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer - SPSS/PC+) โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้
 - 2.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพและรูปแบบของการจัดเก็บวารสารที่เคยใช้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบความเรียง

2.2 ทักษะของผู้ใช้ที่มีต่อการจัดเก็บวารสาร และปัญหาในการจัดเก็บวารสาร
วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

	ทัศนคติ	ปัญหา
4.60-5.00	เห็นด้วยอย่างมาก (หม)	มากที่สุด
3.60-4.59	เห็นด้วย (ห)	มาก
2.60-3.59	ไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ (มน)	ปานกลาง
1.60-2.59	ไม่เห็นด้วย (มท)	น้อย
1.00-1.59	ไม่เห็นด้วยอย่างมาก (มหม)	น้อยที่สุด

2.2.3 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อให้
ให้เห็นลักษณะการกระจายข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2.4 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

2.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยแจกแจงความถี่
ตามจำนวนแบบสอบถามที่ตอบในส่วนนี้

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในบทที่ 4